

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain muuttamisesta

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain ja kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että ehdokkaan vaalirahoituksesta annetussa laissa (vaalirahoituslaki) selkiytettäisiin lakia kampanjan kulut ylittävän rahoituksen osalta siten, että vaalikampanjan kulut ylittävä vaalirahoitus tulisi myös ilmoittaa. Lisäksi tulisi ilmoittaa se, siirtyykö ylijäävä vaalirahoitus ehdokkaan omiin varoihin vai ehdokkaan tukiryhmän tai muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön varoihin.

Lainojen osalta vaalirahoituslakia selkiytettäisiin siten, että lainan alkuperä olisi aina identifioitavissa. Jatkossa myös otetuista lainoista tulisi tehdä ajantasainen ilmoitus samalla tavalla kuin saadusta tuesta tehdään ajantasainen ilmoitus.

Puoluelain osalta esityksessä ehdotetaan, että päivitettäisiin luettelo asioista, joita ei pidettäisi tukea (luottamushenkilömaksut, Euroopan unionin toimielinten ja muiden vastaavien kansainvälisten järjestöjen talousarvioon perustuvat suoritukset).

Lisäksi puoluelakia selkiytettäisiin siten, että puolueilla olisi selkeä mahdollisuus valtionavustuksen osittaiselle siirtämiselle puolueen tarkoitusta toteuttavan säätiön tai muun yhteisön toiminnan tukemiseen, kuten vakiintunut käytäntö jo nyt on.

Vaalilakiin esitetään muutosta, jolla luovuttaisiin puolueiden pakollisesta jäsenäänestyksestä eduskuntavaaleissa, sekä eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutosta kansalaisaloitelakiin siten, että eurooppalaista kansalaisaloitetta voisi kannattaa 16 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2025.

Lähiaikoina on käynnistymässä poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta annetun EU-asetuksen vaatima kansallinen lainvalmistelu.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta (EU) 2024/900 on annettu 13.3.2024. Asetus tulee voimaan 13.9.2025 lukuun ottamatta palveludirektiivin mukaista syrjimättömyyslauseketta, joka saatettiin voimaan asetuksen antamisen yhteydessä.

Asetus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntö, mutta vaatii vielä jäsenvaltioilta tarkentavaa kansallista sääntelyä valvontaviranomaisista ja sanktioista. Kyseinen hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2025, jotta tarvittava kansallinen lainsäädäntö saadaan samanaikaisesti voimaan asetuksen voimaantulon kanssa. Lisäksi ainakin vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön osalta on selvitettävä mahdolliset muutostarpeet asetuksen johdosta.

- Onko teillä huomioita esitysluonnoksessa olevista muutoksista vaalirahoituslakiin, puoluelakiin, vaalilakiin tai kansalaisaloitelakiin?
- Onko teillä muita huomioita esitysluonnoksesta?

Tausta

Esitys perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjaukseen Vaali- ja puoluelainsäädäntö sekä demokratian käytännöt, s. 215-216.

Tavoitteet

Ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain ja puoluelain muutoksilla lisättäisiin vaali- ja puoluerahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä täsmentämällä nykyistä sääntelyä.

Vaalilain muutoksen tavoitteena on poistaa jäsenäänestyksen pakollisuus vaalilaista ja jättää puolueelle itselleen mahdollisuus päättää omissa säännöissään jäsenäänestyksen järjestämisestä.

Kansalaisaloitelain muutoksen tavoitteena on lisätä erityisesti nuorten kiinnostusta eurooppalaista kansalaisaloitetta kohtaan ja siten lisätä heidän osallisuuttaan ja osallistumismahdollisuuksiaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään **18.6.2024 mennessä**.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi

HUOM! Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan tässä palvelussa (lausuntopalvelu.fi) sekä hankkeen internet-sivuilla valtioneuvoston Hankeikkunassa.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään **18.6.2024 mennessä**.

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antaa erityisasiantuntija Elina Rissanen, puh. 0295 150 248, elina.rissanen@gov.fi

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM069:00/2023>

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM069:00/2023>

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM034:00/2019> - Parlamentaarinen vaalityöryhmä

Parlamentarisk valarbetsgrupp

Liitteet:

[Luonnos hallituksen esitykseksi.pdf](#)

[Utkast till regerings proposition.pdf](#)

Jakelu:

Allianssi ry
Avoin Puolue r.p., Öppna Partiet r.p.
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Eduskuntatutkimuksen keskus
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE)

Kansallinen Kokoomus r.p., Samlingspartiet r.p.
Kristallipuolue r.p., Kristall Parti r.p.
Lapin aluehallintovirasto
Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p., Liberalpartiet - Frihet att välja r.p.
Liike Nyt r.p., Rörelse.nu r.p.
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Ministeri Lauri Tarasti
Oikeuskanslerinvirasto
Perussuomalaiset r.p., Sannfinländarna r.p.
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Sinimusta Liike r.p.
Suomen Keskusta r.p., Centern i Finland r.p.
Suomen Kommunistinen Puolue r.p. - Finlands Kommunistiska Parti r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) - Kristdemokraterna i Finland (KD) r.p.
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.
Svenska folkpartiet i Finland r.p., Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Totuuspuolue r.p.
Transparency International Suomi ry
Vaalitutkimuskonsortio
Valta kuuluu kansalle r.p.
Valtioneuvoston kanslia
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö
Vapauden liitto r.p.
Vasemmistoliitto r.p., Vänsterförbundet r.p.
Verohallinto
Vihreä liitto r.p., Gröna förbundet r.p., Ruona lihttu r.b.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Wilhelmsson Niklas
Oikeusministeriö

Rissanen Elina
Oikeusministeriö